

Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen lausunto arviomuistiossa esitetyistä kehittämisehdotuksista työvoimapalveluiden kehittämiseksi kuntouttavan työtoiminnan uudistamisen yhteydessä

1. Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen näkemykset uravalmennuksen räätälöintiä koskevista ehdotuksista

Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen mielestä uravalmennuksen räätälöinti asiakastarvekohtaiseksi palveluksi on hyvä ratkaisu. Laissa työvoimapalvelujen järjestämisestä ei säädetä tarkasti uravalmennuksen sisällöistä, eikä laki sisällä uravalmennukselle määriteltyä palvelukuvausta. Uravalmennusta on perinteisesti ollut mahdollista räätälöidä asiakasryhmän tarpeiden mukaan.

Uravalmennus on tarkoitettu asiakkaille, joilla on riittävä toimintakyky osallistua tavoitteelliseen valmennukseen, kyky käsitellä uravalintojaan ja halu vahvistaa työnhakutaitojaan sekä vähintään kohtalaiset vuorovaikutus- ja tiimityötaidot. Uravalmennuksen tavoitteena on työllistyminen tai opiskelun aloitus.

Päijät-Hämeen työvoimapalvelut katsoo, että uravalmennuksen räätälöiminen asiakkaan tilannetta vakauttavaksi, tämän työkykyä kartoittavaksi ja elämänhallinnan vahvistamiseen tähtääväksi palveluksi, vaatii vahvaa yhteistyötä ja palvelujen kehittämistähtotilaa hyvinvointialueen kanssa.

Kuntien erilaiset taloudelliset tilanteet muodostuvat haasteeksi uravalmennuksen kehittämiselle. Päijät-Hämeen työllisyysalue muodostuu yhdeksästä pienestä kunnasta, joiden mahdollisuudet palvelujen järjestämiseen vaihtelevat suuresti. Varsinkin yksilökohtaiset räätälöidyt ratkaisut muodostuvat kustannuksiltaan mahdottomiksi.

2. Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen näkemykset työhönvalmennuksen menetelmien monipuolistamista koskevista ehdotuksista

Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen mielestä työhönvalmennuksen räätälöinti voi olla erinomainen ratkaisu joissakin asiakastapauksissa, mutta yksilökohtaisena, pitkäkestoisena palveluna se on kustannuksiltaan liian korkea. Pienten kuntien muodostamana työllisyysalueena meidän on huomioitava kuntiemme taloudellinen tilanne ja niiden realistiset mahdollisuudet toteuttaa pitkäkestoisia, intensiivisiä yksilökohtaisia palveluja.

Maailmalta saadun näytön perusteella arviointimuistiossa ehdotetaan IPS-menetelmää työhönvalmennuksen malliksi. Oikein kohdennettuna IPS tukee erityisesti niiden osatyökykyisten ja mielenterveyskuntoutujien työllistymistä, joiden sairaus on luonteeltaan pysyvä, ja jotka tavoittelevat hyvän elämän edellytyksiä sairaudestaan huolimatta.

Päijät-Hämeen työvoimapalveluiden näkemyksen mukaan työhönvalmennus ei kuitenkaan tarjoa palveluun osallistuvalla riittävästi työkaluja arjen toimintakyvyn ylläpitämiseksi. Mielestämme kuntouttava työtoiminta tarjoaa työhönvalmennusta enemmän elämän ja arjen eri osa-alueiden hallintaa helpottavia välineitä. Työhönvalmennus ei myöskään vastaa sosiaalisen kuntoutuksen tarpeisiin ja se ei turvaa toimeentuloa samalla tavalla kuin kuntouttava työtoiminta.

Työhönvalmennus voi olla vaikuttava keino tukea sekä työntekijää, että työnantajaa uuden työn aloitusvaiheessa. Erityisen vaikuttavaa se on vieraskielisten ryhmässä.

Nykyisillä kuntien henkilöstö- ja talousresursseilla ei pystytä toteuttamaan yksilökohtaista, pitkäkestoista työhönvalmennusta. Nykyisillä resursseilla palvelu kohdentuu erittäin rajatulle joukolle.

3. Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen näkemykset ehdotuksesta työllistymissuunnitelmasta palvelukokonaisuutena

Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen näkemyksen mukaan työllistymissuunnitelma jo nykyisessä muodossaan tukee asiakkaan palvelukokonaisuutta, koska hyvä työllistymissuunnitelma sisältää arvion asiakkaan palvelutarpeesta. Sekä asiakkaan että työvoimaviranomaisen yhdessä laatima ja asiakkaan hyväksymä työllistymissuunnitelma on asiakasta velvoittava, työllistymisen tavoitteet ja toimenpiteet sisältävä suunnitelma, jonka toteuttamatta jättämisestä asiakasta voidaan sanktioida. Työllistymissuunnitelma ei kuitenkaan ole vaikuttava ilman palveluja, joihin osallistumisesta on siinä sovittu.

Parhaimmillaan suunnitelma kuvaa asiakkaan kokonaistilanteen: työllistymiseen liittyvät vahvuudet, osaamiset, mutta myös haasteet. Suunnitelma sisältää konkreettiset työllistymistä edistävät palvelut ja muut työllistymistä kohti vievät toimenpiteet. Työvoimaviranomainen ei kuitenkaan toteuta palveluja yksin. Päijät-Hämeen työllisyysalueella alueemme yhdeksän kuntaa tuottavat ja hankkivat palveluja. Vaihtoehtoisesti palveluja voidaan toteuttaa yhdessä hyvinvointialueen

kanssa. Yhteistyöhön liittyvien lakien muutokset sekä tietosuoja-asetus vaikuttavat hyvinvointialueen kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen näkemyksen mukaan työllistymissuunnitelma ei takaa palveluja, vaikka kattavasti tehtynä ohjaakin asiakkaan työllistymistilanteen etenemistä, määrittelee tavoitteita ja ohjaa asiakkaan työllistymistä edistävien palvelujen piiriin.

4. Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen näkemykset sääntelyn tarkentamista koskevista ehdotuksista

Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen mielestä, kuntien mahdollisuudet hyödyntää omaa elinvoima- ja työllisyyspolitiikkaansa, paikallisia verkostojaan ja kolmannen sektorin toimijoita voi kaventua, jos lainsäädäntö määrittelee palvelurakenteet liian tarkasti tai edellyttää tiettyjä palvelumuotoja. Toisaalta kunnat ovat erilaisia ja varsinkin pienten kuntien taloudelliset mahdollisuudet harjoittaa monipuolista työllisyyden hoitoa ja tarjota laajoja palveluja ovat hyvinkin rajalliset.

Päijät-Hämeen työvoimapalvelut toivoo, ettei sääntelyä tarkenneta ja tiukenneta siten, että kuntien velvollisuudet lisääntyvät ilman niille kohdennettua valtion taloudellista tukea.

5. Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen näkemykset ehdotuksista alueellisten yhteistyösopimusten edistämisestä

Päijät-Hämeen työvoimapalvelut katsoo, että yhteistyösopimukset vahvistavat yhteistä vastuunkantoa, luovat oikeanlaista tahtotilaa ja sitovat toiminnan yhteiseen tavoitteeseen. Yhteistyösopimuksissa ei kuitenkaan ole määritelty sanktiota tilanteelle, jossa asianomaiset eivät toimi sopimuksenmukaisesti. Yhteistyösopimukset ovat enemmänkin hyväntahdon eleitä.

Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen mielestä yhteistyösopimukset ovat toimiva ratkaisu, kun yhteistyötä eri toimijoiden kesken käynnistellään ja haetaan yhteistyölle muotoa ja määritellään toimijoiden rooleja. Yhteistyösopimukset eivät kuitenkaan välttämättä takaa pitkäjänteistä yhteistyötä ja palveluntarjontaa.

6. Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen näkemykset, kommentit ja ehdotukset

Päijät-Hämeen työvoimapalvelut korostaa:

- Tavoiteltaessa vaikuttavia työllistymistä edistäviä prosesseja ja palvelukokonaisuuksia, on ehdottoman tärkeää turvata riittävä rahoitus ja muut aineelliset resurssit sekä asianmukaiset henkilöstöresurssit.
- Liian tarkka sääntely vähentää viranomaisen harkintavaltaa ja vie mahdollisuuksia tehdä tehokasta työnvälitystä ja kattavia palvelutarpeen arvioita.
- Liian tarkka sääntely heikentää mahdollisuuksia kehittää alueellisesti vaikuttavaa kuntien palvelutarjontaa.
- Eri toimijoiden yhteinen tavoite ja tahtotila yhteistyölle on erityisen tärkeää.